

Redegørelse nr. R 15 (14/4 2015)

Folketinget 2014-15

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 14/4 15 om rigsfællesskabet 2015.

(Redegørelse nr. R 15).

Statsministeren (Helle Thorning-Schmidt):

1. INDLEDNING

I redegørelsen er hovedvægten lagt på at beskrive problemstillinger, der er specifikke for Færøerne og Grønland eller relaterer sig til forholdet mellem Danmark og henholdsvis Færøerne og Grønland samt til indsatsområder med interesse for alle tre parter i rigsfællesskabet. Redegørelsen behandler således ikke tilsvarende problemstillinger med fokus kun på Danmark. Denne prioritering giver efter regeringens opfattelse det bedste grundlag for en fokuseret og konstruktiv debat om en række emner af betydning for parterne i rigsfællesskabet.

Udvælgelsen af emner i redegørelsen er også udtryk for en prioritering i forhold til aktualitet og væsentlighed. Det betyder, at der er temaer i samarbejdet mellem parterne i rigsfællesskabet, som ikke berøres i redegørelsen. Der er samtidig taget hensyn til, at regeringens redegørelse om det nordiske samarbejde 2013-2014 (R 2 9/10 2014) og regeringens redegørelse om arktisk samarbejde (R 3 9/10 2014) også behandler emner af betydning for rigsfællesskabet, fx det danske formandskab for Nordisk Ministerråd i 2015 og arbejdet i Arktisk Råd. Redegørelsen om rigsfællesskabet behandler derfor ikke disse emner nærmere. I redegørelse om rigsfællesskabet anvendes betegnelsen Naalakkersuisut for Grønlands landsstyre og Inatsisartut for Grønlands Landsting. Der henvises til Redegørelse om rigsfællesskabet 2014 (R 12 8/4 2014) for en kort orientering om selvstyreordningerne, herunder statens tilskud til Færøerne og Grønland.

Det er hensigten, at Redegørelse om rigsfællesskabet 2015 kan være et væsentligt bidrag til information i forbindelse med Folketingets debat om rigsfællesskabet.

2. FÆRØERNE

2.1 Færøernes økonomi

Færøernes økonomi har været i fremgang siden 2013, og ledigheden er lav. Væksten har især været drevet af stigende eksport af fiskeprodukter. Der har i flere år været underskud på de offentlige finanser, og der er udsigt til et øget offentligt udgiftspræs de kommende mange år, hvor antallet af ældre vil stige mærkbart. Det stiller Færøerne i en situation med behov for betydelig konsolidering af de offentlige finanser.

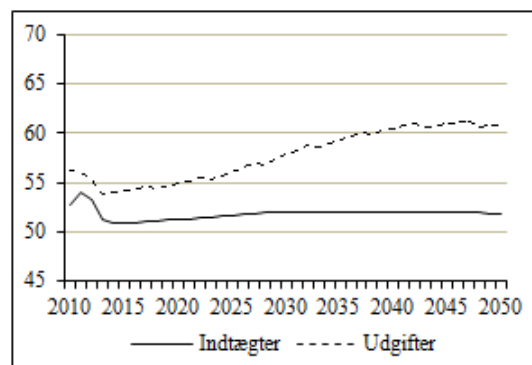
Finanspolitisk holdbarhed

Færøernes Økonomiske Råd har den 6. marts 2015 offentliggjort de første finanspolitiske holdbarhedsberegninger, der er gennemført for Færøerne. Beregningerne viser, at med den nuværende finansiering og udgiftsmæssige indretning af det færøske velfærdssamfund, så vil de offentlige udgifter være stigende frem mod 2045, mens de offentlige indtægter ikke vil stige tilsvarende, målt som andel af bruttonationalproduktet (BNP), jf. figur 1.

Den nuværende finanspolitik er således ikke holdbar. Færøernes Økonomiske Råds beregninger viser, at der er behov for budgetforbedringer på 750 mio. kr. eller 5 pct. af BNP for at sikre balance mellem indtægter og udgifter på lidt længere sigt.

Store og systematiske underskud vil føre til meget stor gældsætning. Det vil næppe blive accepteret af långivere. Det må i en sådan situation forventes, at der vil blive stillet krav fra långivere om økonomisk opstramning og reformer, som kan sikre balance på de offentlige finanser. Beregningerne er således ikke en prognose.

Figur 1. Offentlige indtægter og udgifter som andel af BNP, 2010-2050. Pct.

Kilde: Færøernes Økonomiske Råd (Búskaparfrágreiðing).

Det er Færøernes Økonomiske Råds vurdering, at der kan sikres finanspolitisk holdbarhed. Det afhænger dog af politisk vilje og politiske valg. Der kan ifølge Rådet foretages rationaliseringstiltag inden for den offentlige økonomi. Store og omfattende reduktioner af de offentlige udgifter kan dog medføre, at niveauet for offentlige ydelser falder under niveauet i Færøernes nabolande. Det kan samtidig påvirke økonomien i nedadgående retning og øge fraflytningen. Forhøjelser af skatter og afgifter kan have samme virkning. Ifølge Rådet kan den finanspolitiske holdbarhed også forbedres ved at øge pensionsalderen i forhold til udviklingen i levealderen.

Offentlige finanser

De fremadrettede udfordringer skal ses i lyset af, at der i flere år har været underskud på landskassens drifts-, anlægs- og udlånsbudget (DAU-saldo) på trods af gunstige konjunkturer.

rer. På finansloven for 2015 (FL15) budgetteres der med et underskud på 140 mio. kr. eller knap 1 pct. af BNP. Det er lands-

styrets målsætning, at der skal være overskud på DAU-saldoen i 2016, jf. tabel 1.

Tabel 1. Landskassens drifts-, anlægs- og udlånsbudget (DAU), 2010-2016. Mio. kr.

	R 2010	R 2011	R 2012	R 2013	R 2014	FL 2015	BO 2016
Indtægter i alt	4.088	4.369	4.223	4.287	4.691	4.467	4.540
- Overførsler fra staten	616	616	624	632	635	642	642
Udgifter i alt	4.655	4.691	4.558	4.700	4.935	4.607	4.534
DAU-saldo	-567	-322	-335	-413	-244	-140	5
Ekstraord. indtægter (Ei) ¹	0	10	303	175	5	5	5
DAU-saldo inkl. (Ei) ²	-581	-312	-31	-238	-239	-135	10

1 Færøerne bevilligede i 2008 et lån til Island på 300 mio. kr., som blev tilbagebetalt i 2012. Erhvervsfremmefonden (Vinnuframi) blev i 2011 og 2012 nedkapitaliseret med henholdsvis 10 mio. kr. og 3,4 mio. kr. Landskassen havde i 2013 bl.a. en ekstraordinær indtægt på 160 mio. kr. i forbindelse med nedlæggelsen af Færøernes Landsbank.

Kilde: Landsstyremrådet for finansanliggender (Fíggyarmálaráðið).

Forbedringen af DAU-saldoen siden 2013 skyldes fremgang i konjunkturerne og er ikke udtryk for strukturelle forbedringer af økonomien. Det går aktuelt usædvanligt godt for det pelagiske fiskeri og havbrugene, og de offentlige indtægter er derfor større end normalt.

FL15 indeholder ikke reformtiltag, men er baseret på, at den gunstige økonomiske udvikling fortsætter de kommende år. Den seneste større reform, der er vedtaget på Færøerne, er indførelse af tvungen pensionsopsparing på 1 pct. af arbejdsindkomsten fra 1. januar 2014. Frem mod 2028 øges indbetalingen til 15 pct. af arbejdsindkomsten. Der blev i 2012 gennemført en fremrykning af pensionsbeskatningen til indbetalingstidspunktet. Provenuet fra fremrykningen finansierede en samtidig nedsættelse af indkomstbeskatningen på 265 mio. kr.

De senere års underskud på DAU-saldoen har medført en stigning i landskassens obligationsgæld fra 17¼ pct. af BNP ved udgangen af 2008 til 37 pct. af BNP ved udgangen af 2014.

Færøernes økonomi vurderes løbende af et internationalt kreditvurderingsbureau. Vurderingen har betydning for renteniveauet på landskassens obligationer og dermed for landskassens renteudgifter. Den seneste vurdering blev afsluttet i oktober 2014, hvor det blev meddelt, at Færøernes nuværende rating (Aa3) fastholdes, men at den kan komme under pres, hvis det ikke lykkes at få balance på DAU-saldoen i 2016, og yderligere gældsætning bliver nødvendig.

Færøerne har ansvaret for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres. Staten garanterer ikke for færøske låneoptag eller låneudstedelser.

Konjunkturudviklingen

Der var betydelig økonomisk fremgang på Færøerne i 2013 efter et par år med afdæmpet aktivitet. Væksten i nominel BNP er foreløbig opgjort til 7,5 pct., mens forbrugerpriserne faldt med 0,6 pct. Nationalregnskabet opgøres kun i løbende priser og med periodemæssig forsinkelse.

Den økonomiske aktivitet var i 2013 især drevet af fiskeeksporten, der steg som følge af øgede fangster af makrel og sild samt højere priser på laks fra havbrug. Omtrent halvdelen af væksten i nominel BNP i 2013 skyldes stigende priser på laks.

Fiskeri og fiskeindustri er de bærende erhverv på Færøerne, og eksporten af fiskeprodukter udgør ca. 95 pct. af vareeksporten. Økonomien er derfor også meget sårbar overfor ændringer i mængder og priser på fisk.

Størrelsen og sammensætningen af fiskeeksporten er ændret betydeligt de senere år. Fiskeeksporten er øget fra 3,6 mia. kr. i 2008 til 6,1 mia. kr. i 2014 med kraftig vækst i eksporten af laks fra havbrug og pelagiske fisk (makrel og sild), mens der har været tilbagegang i eksporten af bundfisk (torsk, sej og kuller). Kapaciteten i havbrugene er aktuelt fuldt udnyttet.

Privatforbruget har udviklet sig svagt siden den økonomiske krise i 2008. Stigende lønudbetalinger og øget import af forbrugsgoder indikerer dog, at privatforbruget bidrog positivt til væksten i 2014 og også vil gøre det i år. Færøernes Økonomiske Råd skønner en stigning i det nominelle offentlige forbrug på 2,3 pct. i 2014 og 1,9 pct. i 2015. Rådet har tidligere vist, at ændringerne i det offentlige forbrug og i de offentlige investeringer historisk har bidraget til at øge konjunkturudsvingene på Færøerne. Rådet advarer mod at gentage dette.

Beskæftigelsen på Færøerne faldt fra 26.000 lønmodtagere i januar 2008 til 23.300 i januar 2011 svarende til godt 10 pct. Beskæftigelsen er siden steget afdæmpet til 24.300 i november 2014. Ledigheden steg fra 1,1 pct. i januar 2008 til 7,9 pct. i januar 2011, men er siden faldet til 3,5 pct. i januar 2015. Den svage udvikling i beskæftigelsen og faldet i ledigheden skyldes bl.a., at et stigende antal færinger arbejder i udlandet, hvor de også betaler skat. Den færøske arbejdsstyrke har kvalifikationer, som er efterspurgt i udlandet, samtidigt med at den er meget mobil.

Der er overordnet set udsigt til pæn økonomisk fremgang på Færøerne i år, hvor især stigende eksport af fiskeprodukter og øget privatforbrug ventes at bidrage til aktiviteten.

2.2 Kyststatsforhandlingerne om kvoter for makrel, sild og blåhvilling

Fiskeriet har afgørende betydning for det færøske samfund, og det er bl.a. på den baggrund, at Færøernes stilling i de seneste års konflikter mellem kyststaterne om kvoterne for makrel, sild og nu også uenighed om blåhvilling skal ses.

Makrel

Efter flere års konflikt lykkedes det den 12. marts 2014 kyststatsparterne EU, Norge og Færøerne at blive enige om en femårig aftale for makrel, hvor man fastsatte fordelingen mellem parterne. For 2015 er den samlede kvote (TAC) fastsat til 1.054.000 tons. I aftalen er 15,6 pct. af TAC'en ufordelt. Der er således bl.a. afsat en mængde til andre lande, fx Island, hvis disse lande på et senere tidspunkt tilslutter sig aftalen.

Atlanto-skandisk sild

Færøerne og EU-Kommissionen indgik i juni 2014 en politisk forståelse om afslutning af striden om atlanto-skandisk sild, der opstod i forlængelse af sammenbruddet i forhandlingerne mellem kyststaterne EU, Norge, Island, Færøerne og Rusland i 2013. Forståelsen indebar, at Færøerne fastsatte en kvote for atlanto-skandisk sild for 2014 svarende til 9,56 pct. af den samlede kvote. Det var for Kommissionen en tilfredsstillende reduktion i forhold til den kvote, som Færøerne fastsatte i 2013 på 17 pct. EUsuspenderede den 20. august 2014 handelssanktionerne på sild og makrel over for Færøerne, og Færøerne fralødte herefter to sagsanlæg mod EU i regi af Havretskonventionen (UNCLOS) og Verdenshandelsorganisationens (WTO) tvistbilægningssystem.

Færøerne og Danmark arbejdede sammen fra begyndelsen for at finde en løsning. Makrelaftalen mellem Færøerne, EU og Norge har banet vejen for den politiske forståelse og for siden at kunne indgå mere konstruktive kyststatsforhandlinger i 2015, samt en normalisering af relationerne mellem EU og Færøerne.

Kyststaterne er enige om fastsættelse af TAC for sild for 2015, men det er ikke lykkedes for kyststaterne at blive enige om en fordeling for 2015. Kyststaterne fastsætter derfor unilaterale kvoter for sildefiskeriet i 2015.

Blåhvilling

Ved kyststatsforhandlingerne mellem EU, Færøerne, Norge og Island om TAC for blåhvilling for 2015 åbnede EU for en drøftelse af fordelingen af blåhvillingkvoten mellem kyststaterne, da EU mener at være berettiget til en større kvoteandel i lyset af en videnskabelig rapport om blåhvillings geografiske udbredelse. Færøerne har under forhandlingerne støttet en genforhandling af kvotefordelingen, da Færøerne også finder grundlag for en større færøsk kvoteandel.

Det er endnu ikke lykkedes kyststaterne at blive enige om en fordeling for 2015, og der foreligger derfor ikke en kyststatsaftale. EU og Færøerne har dog tæt kontakt i forhold til at fastsætte kvoter for 2015. EU har foreløbigt fastsat en kvote svarende til den hidtidige kvoteandel.

2.3 Råstofområdet

Færøerne har et potentiale for kulbrinter (olie og gas), men ikke for hårde mineraler. Interessen fra olieselskaberne har hidtil koncentreret sig om havområdet øst og sydøst for Færøerne op mod den britiske kontinentalsokkel. Der er siden 2001 gennemført i alt ni efterforskningsboringer med de to sidste i 2014, men der er ikke gjort kommercielle fund. Efter de sidste to boringer er der tilbageleveret flere licenser, og der er nu tre tilladelser til efterforskning. De to af tilladelserne blev givet til DONG i sommeren 2013. Der er ingen kendte planer om efterforskningsboringer de kommende år.

2.4 Mulighed for dimittenddagpenge på Færøerne

Der har siden 1993 været en aftale mellem Danmark og Færøerne om koordination af arbejdsløshedsforsikring. Færøerne

har ønsket at få ændret aftalen, bl.a. så færinger, der uddanner sig i Danmark, får mulighed for at eksportere deres danske dimittenddagpenge til Færøerne under arbejdssøgning dér, umiddelbart efter at uddannelsen er afsluttet. Dette skal ses i lyset af et politisk ønske på Færøerne om, at flere færinger vender tilbage til Færøerne efter endt uddannelse.

En ny aftale blev på den baggrund underskrevet af beskæftigelsesministeren og landsstyremedlemmet for erhvervs- og arbejdsmarkedsanliggender den 20. november 2014. Aftalen er trådt i kraft den 1. januar 2015. Der er fremover ret til eksport af dagpenge i tre måneder ved flytning mellem Danmark og Færøerne.

3. GRØNLAND

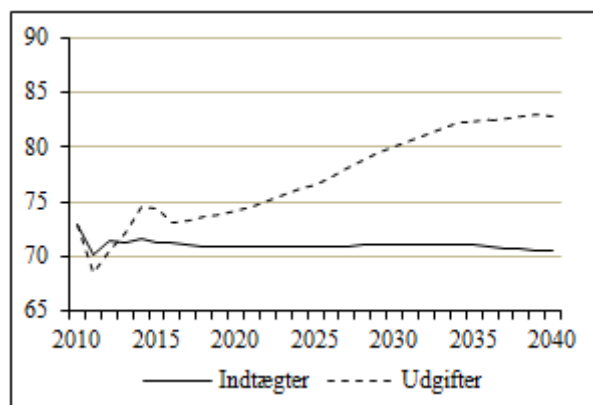
3.1 Grønlands økonomi

Grønland er udfordret i forhold til vækst, beskæftigelse og finanspolitisk holdbarhed. Der har været fald i den økonomiske aktivitet siden 2012, og ledigheden er på ca. 10 pct. Der er samtidig udsigt til et øget offentligt udgiftspress de kommende mange år, hvor antallet af ældre vil stige mærkbart. Det stiller Grønland i en vanskelig økonomisk situation med behov for nye indtægter og reformer, hvis det grønlandske velfærdssamfund skal fremtidssikres.

Finanspolitisk holdbarhed

Grønlands Økonomiske Råd har siden 2010 foretaget beregninger, der viser, at med den nuværende finansiering og udgiftsmæssige indretning af det grønlandske velfærdssamfund, så vil de offentlige udgifter være stigende frem mod 2040, mens de offentlige indtægter vil være svagt faldende målt som andel af BNP, jf. figur 2.

Figur 2. Offentlige indtægter og udgifter som andel af BNP, 2010-2040. Pct.

Kilde: Grønlands Økonomiske Råd.

Den nuværende finanspolitik er således ikke holdbar. Grønlands Økonomiske Råds seneste beregninger viser, at der er behov for budgetforbedringer på op mod 900 mio. kr. eller 6½ pct. af BNP for at sikre balance mellem indtægter og udgifter på lidt længere sigt.

Store og systematiske underskud vil føre til meget stor gældsætning. Skulle en sådan situation opstå, må det forventes, at der vil blive stillet krav fra långivere om økonomisk opstramning og reformer, som kan sikre balance på de offentlige finanser. Beregningerne er således ikke en prognose.

Den demografiske udvikling betyder, at der allerede nu er et stigende offentligt udgiftspres – som især mærkes i kommunerne – og det er også på den baggrund nødvendigt, at der på kort sigt igangsættes en reformproces i Grønland. Som påpeget af Grønlands Økonomiske Råd, vil en udskydelse alene øge problemernes omfang og medføre behov for kraftigere tiltag senere.

Naalakkersuisut har i forslag til finanslov for 2015 (FFL15) oplyst, at der arbejdes på en samlet holdbarheds- og vækstplan, som vil blive præsenteret i løbet af i år. Temaerne for planen vil omfatte: øget uddannelse, fremme af vækst og omstilling til en flerstrengt økonomi, modernisering af den offentlige sektor og reform af skattesystemet og velfærdsydelse. Der er redegjort nærmere for temaerne i Naalakkersuisuts Politisk-Økonomisk Beretning 2015.

Regeringen har tilbudt Naalakkersuisut rådgivning og administrativ bistand i forhold til nogle af de reformer og initiativer, som landstyret planlægger at gennemføre. Der har været indledende drøftelser om Naalakkersuisuts mulige ønsker og behov. Det fremgår af FFL15, at Naalakkersuisut overvejer at indgå aftale med Finansministeriet om faglig sparing og kvalitetssikring af en ny budgetlov.

Offentlige finanser

Der har siden 2010 været overskud på landskassens drifts- og anlægsbudget (DA-saldo), men bl.a. den svage konjunkturd udvikling siden 2012 betyder, at der på FFL15 budgetteres med et underskud på 76 mio. kr. i år, *jf. tabel 2.*

Tabel 2. Landskassens drifts- og anlægsbudget (DA), 2009-2015. Mio. kr.

	R 2009	R 2010	R 2011	R 2012	R 2013	FL 2014	FFL 2015
Indtægter	5.910	6.185	6.391	6.526	6.523	6.803	6.515
- Overførsler fra staten	3.437	3.495	3.533	3.587	3.624	3.642	3.679
Driftsudgifter mv.	6.052	5.464	5.456	5.622	5.854	5.978	5.946
Anlægsudgifter	807	719	1.095	969	597	779	608
DAU-saldo	-950	2	-161	-65	71	47	-39
DA-saldo	-515	207	49	149	78	21	-76

Kilde: Grønlands Selvstyre. Forslag til Finanslov for 2015

Det skal i den forbindelse også bemærkes, at der forventes en væsentlig forværring af DA-saldoen i 2014 i forhold til budgetteret på FL14. Naalakkersuisut forventede i marts 2015 et underskud på DA-saldoen i 2014 på 207 mio. kr. som følge af bl.a. lavere indtægter fra skatter og afgifter samt udgifter til beskæftigelsesfremmende tiltag.

Det er Naalakkersuisuts målsætning, at der samlet set skal være balance på DA-saldoen i budgetperioden 2015-2018, hvilket der også budgetteres efter på FFL15. Det forudsætter en økonomisk konsolidering de kommende år, hvis målsætningen skal nås.

Den offentlige sektor i Grønland har et gunstigt gældsudgangspunkt i forhold til de finanspolitiske udfordrin-

ger. Landskassen havde ved udgangen af 2014 en nettoformue på godt 0,5 mia. kr. eller 3½ pct. af BNP, mens de store selvstyrejede selskaber på samme tidspunkt havde en nettogæld på godt 2,3 mia. kr. eller 17½ pct. af BNP. De grønlandske kommuner har ikke nettogæld.

Grønland har ansvaret for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres. Staten garanterer ikke for evt. grønlandsk låneoptag eller låneudstedelser.

Konjunkturudviklingen

Den realøkonomiske aktivitet i Grønland faldt i 2012 og 2013, og tilbagegangen skønnes at være fortsat i 2014, *jf. tabel 3.*

Tabel 3. Forsyningsbalancen 2010-2015. Realvækst pct.

	Andel af BNP i 2013	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Privat forbrug	47,9	1,7	2,7	-0,7	-0,4	-2,0	0,9
Offentligt forbrug	55,1	-1,4	-1,1	0,4	3,7	1,0	0,5
Bruttoinvesteringer	26,1	75,2	27,4	-42,3	-30,4	-10,5	4,1
Eksport af varer og tjenester	30,4	12,5	-1,7	-4,9	-4,6	-4,7	0,8
Tilgang/endelig anvendelse	159,4	16,5	7,9	-15,1	-6,8	-3,0	1,3
Import af varer og tjenester	59,4	37,6	14,2	-29,9	-13,6	-5,1	1,0
Bruttonationalprodukt (BNP)	100,0	2,5	2,2	-0,3	-1,9	-1,9	1,5

Kilde.: 2012-2013 foreløbige tal fra Grønlands Statistik. 2014-2015 skøn fra Grønlands Økonomiske Råd.

Konjunkturudviklingen afspejler især et kraftigt fald i investeringerne, der udgjorde godt 25 pct. af Grønlands BNP i 2013. Investeringer i olie- og mineralefterforskning er efter et par år på et usædvanligt højt niveau på 5,8 mia. kr. i 2011 tilbage på et relativt lavt niveau på 0,9 mia. kr. i 2013.

Der er et stort behov for nye erhverv i Grønland. Råstofudvinding fremstår fortsat som det med størst potentiale, men forventningerne til området er dæmpet betydeligt det seneste år.

Grønlands eksport af varer og tjenester har over en længere årrække været stagnerende. Udviklingen i eksporten afspejler især aktiviteten i fiskeriet, hvor mulighederne for at øge mængderne er begrænsede.

I rejefiskeriet – det økonomisk vigtigste – er kvoterne sænket fra 124.000 tons i 2011 til 73.000 tons i 2015. Stigende verdensmarkedspriser siden 2010 har dog betydet en fortsat god økonomi i rejefiskeriet med betydelige overskud i de store selskaber.

Grønlands Naturinstitut har anbefalet, at rejekvoten sænkes til 60.000 tons i 2015. Biomassen er de senere år faldet kraftigt, og der er alvorlige tegn på, at udviklingen i bestanden ikke kan vendes de kommende år.

Der har de senere år været en betydelig stigning i fangsten af hellefisk – særligt i det kystnære fiskeri, hvor kvoterne er blevet forhøjet. Kvoterne i det kystnære fiskeri oversteg i 2014 den biologiske rådgivning med ca. 30 pct.

Grønland har siden 2010 foretaget fiskeri af bl.a. makrel og sild i farvandene ved Østgrønland. I 2014 fastsatte Naalakkersuisut en kvote på 100.000 tons, hvoraf der blev fanget 78.000 tons. Fiskeriet af makrel kan bidrage til at styrke den økonomiske aktivitet, eksporten og de offentlige finanser i de kommende år. Det forudsætter dog bl.a., at fiskeriet er bæredygtigt og bestanden tilstrækkelig robust.

Det samlede private og offentlige forbrug i Grønland er på niveau med BNP, jf. tabel 3. Det er kun muligt på grund af statens tilskud. Tilskuddet udgør i år knap 3,7 mia. kr., og medvirker på grund af størrelsen væsentligt til at dæmpe konjunkturudsving i Grønland.

Væksten i det private forbrug har de senere år været negativ. Udviklingen skal bl.a. ses i sammenhæng med en svag udvikling på arbejdsmarkedet med stigende ledighed.

Den svage udvikling på arbejdsmarkedet udgør et væsentligt problem, der ikke alene skyldes et beskedent vækstpotentiale i økonomien, men også strukturelle udfordringer. En betydelig andel af den højtuddannede arbejdskraft kommer

udefra på grund af et lavt uddannelsesniveau i den grønlandske befolkning. Samtidig er der de senere år sket en fordobling i antallet af udenlandske lavtlønnede, som er beskæftiget i Grønland på områder med ufaglært arbejdskraft. Der var i 2013 ca. 200 udenlandske lavtlønnede beskæftiget i Grønland, mens der var 2.725 ledige i gennemsnit pr. måned, jf. Grønlands Statistiks publikation Ledighed og arbejdsstyrke 2013.

De strukturelle udfordringer vedrører således ikke alene at højne arbejdsstyrkens generelle kvalifikationer, men også at fremme forhold vedrørende mobilitet og incitamenter.

Uddannelsesniveauet i Grønland er lavt internationalt set. Kun omkring halvdelen af en ungdomsårgang får en kompetencegivende uddannelse. En stor del af eleverne, der forlader folkeskolen, er ikke rustet til at starte på og gennemføre et videre uddannelsesforløb, og det viser sig bl.a. ved et markant frafald på ungdomsuddannelserne. I 2013 var 61 pct. af 16-18 årige i Grønland uden for uddannelsessystemet. Det er internationalt set meget højt.

Det lave uddannelsesniveau afspejler sig også på arbejdsmarkedet, hvor ca. 85 pct. af de ledige ikke har en uddannelse udover folkeskolen.

Der har de senere år været nettoudvandring fra Grønland. Befolkningens størrelse er faldet med godt 750 personer eller 1,3 pct. siden 2012 og udgør nu for første gang siden 1997 under 56.000 personer. Mere end 20 pct. af den grønlandske fødte befolkning bor uden for Grønland, primært i Danmark, og for aldersgruppen 30-40 år er det over 30 pct. Der er flere motiver bag tilflytningen til Danmark. En del er under uddannelse, over halvdelen er i beskæftigelse, mens godt hver femte er på overførselsindkomster, hvilket tyder på en vis social migration.

Der er umiddelbart udsigt til en svag positiv realvækst i Grønland i 2015 som følge af et midlertidigt løft i bygge- og anlægsinvesteringerne. Staten bygger en ny lukket anstalt ved Nuuk, hvortil der er afsat i alt 347 mio. kr. i perioden 2015-2017, ligesom der også i de kommende år etableres en ny containerhavn i selskabsregi i Nuuk med en samlet projektsum på 620 mio. kr. Et forventet fald i eksporten af rejer og risiko for fortsat afdæmpet privatforbrug gør dog, at udviklingen er usikker.

3.2 Erhvervsudvikling i Grønland, herunder på råstofområdet

Selvstyret har overtaget erhvervsområdet, men der er samarbejde mellem Grønland og Danmark på området.

En fælles dansk-grønlandsk arbejdsgruppe offentliggjorde den 4. februar 2015 en rapport om fremme af kommercielt erhvervssamarbejde mellem Grønland og Danmark. Rapporten indeholder en række anbefalinger, som inden for rammerne af selvstyreloven kan fremme det kommercielle samarbejde mellem erhvervslivet i Grønland og Danmark, og som kan bidrage positivt til erhvervsudviklingen i Grønland på kommercielle vilkår.

Rapporten vurderer, at der er størst potentiale for samarbejde mellem danske og grønlandske virksomheder inden for råstofsektoren og turismeerhvervet. Rapportens anbefalinger fokuserer på fastholdelse af stabile rammevilkår, adgang til finansiering, fx gennem Den Nordiske Investeringsbank og EkportKreditFonden, samt øget myndighedssamarbejde mellem fx VisitGreenland og VisitDenmark.

I overvejelserne om, hvordan Grønland kan sikres nye indtægter og dermed blive mere økonomisk selv bærende, har udnyttelse af råstoffer særlig fokus. Grønland har både et potentiale for kulbrinter (olie og gas) og for hårde mineraler.

På kulbrinteområdet har Naalakkersuisut afholdt udbudsrunder for efterforsknings- og udnyttelsestilladelser ca. hvert andet år siden 2002. Udbudsrunderne har primært omfattet havområder vest for Grønland, men i 2014 blev der afsluttet en udbudsrunde for et havområde i Nordøstgrønland, hvor der nu er fem efterforsknings- og udnyttelsestilladelser. Der er sket en række tilbageleveringer af licenser i Vestgrønland, og der forventes yderligere tilbageleveringer i løbet af 2015. Der er ingen kendte planer om efterforskningsboringer de kommende år.

På mineralområdet er der 75 efterforskningsstilladelser (december 2014). Der er ingen aktive miner i Grønland, men flere mineprojekter er de seneste par år rykket tættere på og har fået eller ansøgt om udnyttelsestilladelse.

I marts 2014 meddelte Naalakkersuisut udnyttelsestilladelse til et canadisk selskab til en rubinmine ved Qeqertarsuaatsiaat (Fiskenæsset) 160 km syd for Nuuk, hvorefter etableringen blev påbegyndt med forventning om minedrift fra sommeren 2015. Der er tale om et mindre mineprojekt, som forventes at kunne beskæftige op mod 80 personer i driftsfasen.

Et af de potentielt største projekter i forhold til beskæftigelse er Isukasia jernmineprojektet i Godthåbsfjorden. Der blev meddelt udnyttelsestilladelse til et britisk mineselskab i efteråret 2013. Moderselskabet gik imidlertid konkurs i efteråret 2014, og selvstyret har i starten af 2015 meddelt, at udnyttelsestilladelsen er overdraget til en ny ejer.

De væsentligste projekter er herudover sjældne jordarter, zink og uran ved Kvanefjeldet, sjældne jordarter ved Kringlerne, zink ved Citronen Fjord og industrimineralet anorthosit ved Kangerlussuaq. Der er indgivet ansøgning til Naalakkersuisut om udnyttelsestilladelse til projektet ved Kringlerne, mens ansøgning om udnyttelsestilladelse til projekterne ved Citronen Fjord og Kangerlussuaq forventes i år. Ansøgning om udnyttelsestilladelse til projektet ved Kvanefjeldet forventes tidligst senere i år.

Grønlands Selvstyre har i 2012 og 2013 vedtaget lovgivning om storskalaprojekter i Grønland, der bl.a. regulerer løn- og ansættelsesforhold for udenlandsk arbejdskraft i anlægsfasen af storskalaprojekter. Som opfølgning herpå vedtog Folketinget i juni 2014 den danske følgelovgivning, som giver udenlandske arbejdstagere mulighed for at opnå opholds- og arbejdstilladelse i Grønland i forbindelse med anlægsfasen af storskalaprojekter på de løn- og ansættelsesvilkår, som følger af storskalaloven.

Naalakkersuisut har med Olie- og Mineralstrategien fra februar 2014 ændret beskatningen af råstoffer, herunder introduceret royalt (afgift som pålægges direkte på produktionen). Dette indgår i de nyeste olielicenser og efterforsknings- og udnyttelsestilladelser for mineraler. Royalties indebærer en mere jævn strøm af offentlige indtægter end selskabsskatter. Det vil samtidig betyde, at Grønland vil få større nytte af, at årlige indtægter fra råstofudvinding op til 75 mio. kr. (2009 pris- og lønniveau) tilfalder selvstyret, jf. selvstyrelovens § 8, stk. 1.

Danmark og Grønland har et tæt samarbejde på råstofområdet. Der er således efter selvstyreloven indgået aftaler om rådgivning og samarbejde mellem henholdsvis De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) og Råstofstyrelsen samt mellem Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE, tidligere DMU), Grønlands Naturinstitut og Miljøstyrelsen for Råstofområdet om rådgivning og anden opgavevaretagelse på råstofområdet. Aftalerne er i 2014 forlænget på både geologi- og miljøområdet med yderligere fem år fra 1. januar 2015.

Det er regeringens opfattelse, at et fåtal af andre råstoffer end uran også kan have udenrigs-, forsvars- eller sikkerhedspolitiske aspekter – afhængig af forholdene vedrørende det enkelte råstof/råstofprojekt. Det gælder fx sjældne jordarters metaller. Der er etableret et konstruktivt samarbejde og gensidig informationsudveksling mellem danske og grønlandske myndigheder for bl.a. at kunne sikre varetagelse af Kongerigets samlede udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske interesser.

Grønland og Danmark har fortsat det tætte og konstruktive samarbejde om opfølgningen på uranarbejdsgruppens rapport fra 2013 med henblik på at opbygge et system for udvinding og eksport af uran i Grønland, der lever op til de højeste internationale standarder, inden Grønland evt. ønsker at udvinde uran. Grønland og Danmark har efter valget og dannelsen af et nyt Naalakkersuisut i Grønland genoptaget arbejdet og arbejder efter at få alle nødvendige tiltag på plads i første halvdel af 2016.

3.3 Servicekontrakten på Thulebasen

USA offentliggjorde ultimo oktober 2014 udfaldet af udbudsrunden om servicekontrakten på Thulebasen. Fra dansk og grønlandsk side er der ikke tilfredshed med udfaldet af udbudsrunden. Der er et tæt dansk-grønlandsk samarbejde og dialog med USA om at sikre, at den amerikanske tilstedeværelse i Grønland også fremover i videst muligt omfang vil komme Grønland og det grønlandske samfund til gode, jf. af-talegrundlaget herom.

3.4 Grønlands relation til EU i forhold til fiskeri mv.

Grønlandske eksportautoriserede fiskevirksomheder er underlagt tilsyn og kontrol af Fødevarestyrelsen. Grønland har pr. 5. april 2014 opnået samhandelsstatus for fisk og fiskevarer ved bl.a. at oprette EU-godkendte grænsekontrolsteder for fisk og fiskevarer i henholdsvis Nuuk og Sisimiut. Det medfører, at fisk og fiskevarer fra grønlandske fiskevirksomheder kan sendes fra Grønland til EU uden en omkostningskrævende kontrol ved ankomsten til EU's ydre grænse. Det grønlandske fiskerierhverv er dermed sidestillet med det færøske fiskerierhverv, da Færøerne i 1999 indgik en lignende aftale med EU.

Grønland og EU har den 20. marts 2014 indgået aftale om en ny Protokol til Fiskeripartnerskabsaftalen for en femårig periode. Protokollen afløser den nuværende protokol, der

udløber i december 2015. Protokollen fastsætter EU's fiskerimuligheder i grønlandsk farvand, EU's modydelse for disse fiskerimuligheder og EU's sektorstøtte til den grønlandske fiskerisektor. Protokollen forventes politisk godkendt i Grønland og i EU i efteråret 2015.

3.5 Skærpede sikkerhedskrav for store passagerskibes sejlads ved Grønland

I 2013 vedtog Folketinget lov nr. 618 af 12. juni, der giver hjemmel til at skærpe sejladssikkerheden ved Grønland. Loven skal danne grundlag for at indføre skærpede krav for passagerskibe med flere end 250 passagerer om bord, som sejler i søterritoriet ved Grønland. De foreslåede krav vedrører tiltag, som skal styrke sejladssikkerheden for disse skibe, herunder brug af lods og krav om sejladsplanlægning, minimumskrav for skibets konstruktive styrke ved sejlads i visse farvandsområder og kvalifikationskrav til besætningen. Inatsisartut behandlerreglerne på forårssamlingen 2015 med henblik på, at reglerne kan træde i kraft forud for krydstogtsæsonen 2016.

3.6 Juridisk faderløse

Med loven om de juridisk faderløse, der trådte i kraft den 1. juni 2014, fik de juridisk faderløse mulighed for at få fastslået, hvem der er deres far, og de fik arveret efter ham. De fik dog ikke mulighed for at få genoptaget afsluttede dødsboer. I forbindelse med lovens ikrafttræden blev der udsendt informationsmateriale om de juridisk faderløses rettigheder efter den nye lov, herunder om hvor man kan få hjælp til at få fastslået et faderskab.

Under behandlingen af lovforslaget opfordrede Folketingets Grønlandsudvalg regeringen til at gennemføre en række initiativer som opfølgning på loven. Der er på den baggrund nedsat en grønlandsk-dansk arbejdsgruppe, der skal følge op på Grønlandsudvalgets opfordringer.

3.7 Socialt udsatte grønlandere i Danmark

Socialt udsatte grønlandere udgør en mindre del af den samlede gruppe af grønlandere i Danmark. De er i udgangspunktet ramt af de samme sociale problemer som andre udsatte danskere, men der kan være kulturelle og sproglige barrierer, som gør dem særligt sårbare.

Regeringen har udarbejdet en strategi for indsatsen over for socialt udsatte grønlandere og deres børn i Danmark. Der blev med satspuljeaftalen for 2013 afsat i alt 13,4 mio. kr. over fire år til strategien. Projektets formål er at sikre en bedre inklusion af socialt udsatte grønlandere i de involverede kommuner og nedbringe antallet af socialt udsatte grønlandere i Danmark. Samtidig vil regeringen søge ekstra midler afsat i 2015 og 2016 med henblik på yderligere at styrke arbejdet med inklusion af nyttilkomne grønlandere i Danmark.

De grønlandske huse i Danmark yder – sammen med bl.a. Koføds Skole og Foreningen Grønlandske Børn – en indsats over for socialt udsatte grønlandere i Danmark. De årlige faste bevillinger til de grønlandske huse er med satspuljeaftalen for 2014 hævet fra 2,9 mio. kr. til 6,2 mio. kr. fra 2014 og frem. En række sociale projekter under de grønlandske huse, som hidtil har været baseret på midlertidige bevillinger, kan dermed videreføres.

Der samarbejdes løbende mellem danske og grønlandske myndigheder på det sociale område, særligt med fokus på erfarings- og vidensudveksling, bl.a. i regi af Det Sociale Kontaktudvalg.

3.8 Grønlandsk præst i Danmark

Der har siden juni 2014 været ansat en grønlandsk præst tilknyttet Århus Stift til betjening af de grønlandere, der opholder sig frivilligt i Danmark. Endvidere er kirkeministeren i dialog med en arbejdsgruppe for den grønlandske menighed i Danmark med henblik på at afdække muligheder for en yderligere forbedring af den kirkelige betjening for de grønlandere, der opholder sig frivilligt i Danmark.

4. FÆLLES INDSATSOMRÅDER INDEN FOR RIGSFÆLLESSKABET

4.1 Samarbejde på udenrigsområdet

Færøerne og Grønland har de senere år øget deres internationale engagement og samarbejder tæt med Danmark på det udenrigspolitiske område inden for de retlige rammer, der bl.a. følger af grundloven. Samarbejdet foregår både bilateralt og i en lang række internationale fora, hvor der forinden deltagelsen foregår en tæt koordinering af rigsfællesskabets interesser. Udenrigsministeriet og ambassaderne fungerer som udenrigstjeneste for hele kongeriget og støtter aktivt Færøerne og Grønland i den internationale interessevaretagelse.

EU-samarbejde

EU er en vigtig samarbejdspartner for Færøerne og Grønland, og der arbejdes målrettet på at styrke og udbygge relationerne.

I slutningen af juli 2014 blev Færøerne associeret til Horisont 2020 – EU's rammeprogram for forskning (2014-2020). I efteråret 2014 indledte Færøerne desuden dialog med EU om et styrket og mere bredt fremtidigt samarbejde på det økonomiske og handelspolitiske område.

I marts 2014 blev fornyelsen af partnerskabet mellem EU og Grønland/Danmark for perioden 2014-2020 godkendt af Rådet. Partnerskabet indebærer, at Grønland i perioden vil modtage ca. 217,8 mio. euro, som vil gå til at udvikle den grønlandske uddannelsessektor. Beslutningen blev truffet efter en aktiv forhandlingsindsats fra Kongerigets side på alle niveauer, hvorefter der blev opnået tilslutning til at afvise de reduktioner i støtteniveauet, som Kommissionen havde foreslået. Statsministeren, landsstyreformanden og EU-kommissionsformanden underskrev i marts 2014 en fælleserklæring om Grønlands partnerskab med EU med henblik på at udvide og styrke det fælles samarbejde, fx inden for råstoffer, forskning, klima og turisme.

Internationalt handelssamarbejde

Færøerne og Grønland har en interesse i at styrke og udvikle handelssamarbejdet med tredjelande, især på fiskeriområdet. Færøerne indgik i december 2014 med bistand fra Udenrigsministeriet en frihandelsaftale med Tyrkiet, som skal sikre Færøerne større eksport af især laks og pelagiske fisk. Færøerne ønsker desuden forhandlinger om modernisering af handelsaftalen med EU og dermed tættere relationer til EU samt indgåelse af frihandelsaftaler med en række øvrige tredjelande, herunder Kina.

Udenrigsministeriet og ambassaderne støtter aktivt Færøerne og Grønland i bestræbelserne på at fremme deres handelsinteresser internationalt, herunder også gennem konkrete handelsfremstød og støtte til erhvervsvirksomheder fra de to rigsdeler samt afhjælpning af handelshindringer.

Færøernes og Grønlands hvalfangst

Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC) tilsluttede sig i september 2014 Naalakkersuisuts kvoteønske for perioden 2015-2018 om en årlig fangst af op til 207 store bardehvaler. Hermed blev en vanskelig sag løst efter en omfattende fælles dansk-grønlandsk indsats. EU's opbakning var central for muligheden for at opnå de nødvendige 75 pct. af stemmerne, og kvoterne blev vedtaget som del af en pakkeløsning, hvor IWC forpligtede sig til at styrke sin forvaltning af oprindelige folks fangst. Danmark og Grønland vil i de kommende år engagere sig i dette arbejde. Samtidig blev der søgt forståelse for de særlige omstændigheder for Grønland i 2013 og 2014, hvor Grønland ikke havde IWC-godkendte kvoter. IWC besluttede at arbejde for at undgå en lignende situation fremover.

Færøerne oplevede i 2014 en omfattende NGO-kampagne imod grindefangsten med tilstedeværelse af et stort antal udenlandske aktivister på øerne. Det medførte episoder med brug af ulovlige protestformer, og der er efterfølgende blev rejst en sag i IWC. Færøerne har kompetencen for fangst af småhvaler, og området reguleres ikke af IWC. Færøerne og Grønland samarbejder i den Nordatlantiske Havpattedyrskommission (NAMMCO) om forvaltning af småhvaler.

Grønlands sælfangst

Et WTO-appelpanel traf i juni 2014 afgørelse i sagen anlagt af Canada og Norge imod EU's sælforordning fra 2009. EU's importforbud mod sælprodukter, herunder inuitundtagelsen, blev fundet diskriminerende, da der de facto ikke gives samme fordele til fx canadiske sælprodukter, som der gives til grønlandske sælprodukter. Inuitundtagelsen kan dog tillades på grundlag af en undtagelse i WTO-reglerne, hvis en række betingelser er opfyldt. WTO har givet EU frist til oktober 2015 til at sikre, at inuitundtagelsen ændres, så den ikke er WTO-stridig.

Der er et tæt dansk-grønlandsk samarbejde i sagen. Samtidig søger Grønland og Danmark at imødegå misinformation om Grønlands sælfangst efter årtiers internationale kampagner imod sælfangst og at styrke Grønlands eksportmuligheder til andre markeder, herunder i Asien.

Verdenskonference om oprindelige folk

Den 22. september 2014 afholdt udenrigsministeren og formanden for Naalakkersuisut en fælles tale på det første FN-topmøde om oprindelige folk. Verdenskonferencen om oprindelige folk resulterede i vedtagelse af et slutdokument, som kan udgøre en effektiv ramme for det videre arbejde med at styrke implementeringen af oprindelige folks rettigheder. Slutdokumentet blev forhandlet med aktiv dansk deltagelse i tæt samarbejde med Grønland.

4.2 Kontinentalsokkelprojektet

Kongeriget indleverede den 15. december 2014 videnskabelig dokumentation til Kommissionen for Kontinentalsokkens Grænser (CLCS) for det femtekrav på kontinentalsokkel udenfor 200 sømil, som dækker et område nord for Grønland på ca. 895.000 km². Der er nu indleveret krav på kontinentalsokkel nord og syd for Færøerne samt syd, nordøst og nord for Grønland. Alle tre rigsdele har aktivt deltaget i Kontinentalsokkelprojektet, som startede i 2002.

CLCS afsluttede den 14. marts 2014 behandlingen af området nord for Færøerne, og anerkendte her Kongerigets fremsatte krav.

4.3 Forsvarets opgaveløsning på Færøerne og i Grønland

Forsvaret varetager opgaver på Færøerne og i Grønland vedrørende farvandsovervågning og suverænitetshævdelse og i Grønland tillige eftersøgning og redning samt opgaver på havmiljøområdet. Forsvaret bidrager også med løsning af en række øvrige opgaver, fx vedrørende fiskeriinspektion og søopmåling.

Havmiljørisikoanalyse

På baggrund af Aftale på Forsvarsområdet 2013-2017 udarbejdes der en risikoanalyse for havmiljøet i og omkring Grønland. Risikoanalysen vil give et fælles billede af de samlede risici i relation til havmiljøet omkring Grønland til brug for både danske og grønlandske myndigheder. Risikoanalysen suppleres med yderligere analyser vedrørende risikoreducerende og beredskabsmæssige tiltag. Analyseresultaterne forventes at foreligge i løbet af 2015.

Analyse af Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis

Regeringen iværksatte i december 2013 en analyse af Forsvarsministeriets fremtidige opgaveløsning i Arktis med henblik på – bl.a. gennem nye teknologier og samarbejde – at skabe en styrket, robust og fremtidssikret struktur. Analysen omfatter Forsvarsministeriets opgaveløsning på alle de områder, hvor Forsvarsministeriet varetager opgaver på Færøerne og i Grønland. En række ministerier og repræsentanter fra Færøerne og Grønland er inddraget i arbejdet. Analysen og dens konklusioner og anbefalinger vil indgå i en rapport, der forventes færdiggjort i 2015.

Eftersøgning og redning (SAR)

Den 1. januar 2014 blev de fleste opgaver på erhvervs- og vækstministerens og transportministerens områder vedrørende eftersøgning og redning i Grønland overført til forsvarsministeren. Som opfølgning herpå blev den maritime søredningscentral i Nuuk og flyveredningscentralen i Kangerlussuaq den 1. oktober 2014 samlet i et Joint Rescue Coordination Center (JRCC Grønland) og placeret som en integreret del af Arktisk Kommandos hovedkvarter i Nuuk. JRCC Grønland koordinerer søredningen uden for basislinjen langs kysten samt flyveredningen i Grønland. Naviar bidrager til koordineringen af flyveredningen samtidig med varetagelsen af Naviars øvrige opgaver fra Arktisk Kommandos lokaler i Nuuk.

Politiets i Grønland koordinerer fra politiets vagtcentral (KSN) i Nuuk eller en lokal politistation lokalredningen i land samt søredning inden for basislinjen. Der er etableret en forbindelsesfunktion ved både JRCC Grønland og KSN, som kan bemannes efter behov. Politiets eftersøgnings- og redningsopgaver udgør langt hovedparten af samtlige operationer.

4.4 Miljøministeriets kortlægning

Der blev i 2009 indgået aftale mellem regeringen og Naalakkersuisut, bl.a. om at øge fremdriften for udarbejdelse af søkort for Grønland med henblik på at øge sejladsikkerheden. Efter aftalen skal alle søkort over den sydvestlige del af Grønland være nyoprettede inden udgangen af 2018. Ved udgangen af 2014 var der produceret i alt 24 af de 73 planlagte kort over Grønland, hvilket er i overensstemmelse med produktionsplanen, som er aftalt med selvstyret.

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal har givet tilsagn om finansiering af et pilotprojekt om ny landkortlægning i Grønland. Pilotprojektet

gennemføres i perioden 2014-2017 og omfatter kortlægning af godt 16 pct. af den isfrie del af Grønland. Kortlægningen vil bidrage til at understøtte en række samfundsaktiviteter inden for bl.a. miljø, råstofudvinding, turisme og infrastruktur samt suverænitetshævdelse, SAR-beredskab, miljøovervågning og miljøberedskab. Omkostningerne til pilotprojektet udgør 15 mio. kr.

Geodatastyrelsen har i årene 2010-2012 gennemført en nykortlægning af alle søkort over Færøerne. Kortene vedligeholdes løbende i takt med nye informationer fra danske og færøske myndigheder.

4.5 Finansiell regulering og tilsyn

Finansiell regulering og tilsyn er rigsansligger. Reguleringen på områderne har – i sammenhæng med den førte økonomiske politik på Færøerne og i Grønland – stor betydning for den finansielle stabilitet. De færøske og grønlandske bankmarkeder er bl.a. karakteriseret ved, at der er færre institutter end i Danmark, at flere institutter har forholdsvis store markedsandele, samt at en række institutter er store i forhold til Færøernes og Grønlands BNP.

Ultimo 2014 har Erhvervs- og Vækstministeriet iværksat et større arbejde med henblik på at opdatere den finansielle lovgivning for henholdsvis Færøerne og Grønland, herunder i forhold til EU's seneste regler om kapitalkrav (CRR-forordningen og CRD IV-direktivet). Endvidere er det aftalt mellem regeringen og landsstyret på Færøerne og Naalakkersuisut, at SIFI-reguleringen i forbindelse med implementeringen på Færøerne og i Grønland vil blive tilpasset de lokale forhold, således at relevante institutter kan udpeges som SIFI'er. De færøske og grønlandske SIFI'er vil som udgangspunkt skulle leve op til samme krav som de danske SIFI'er.

4.6 Samarbejde om erhvervsfremmeordninger

På baggrund af drøftelser med Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut blev det i forbindelse med aftalen om en vækstpakke i juni 2014 bl.a. aftalt, at visse af Vækstfondens produkter samt (for en midlertidig periode) erhvervs-ph.d.-ordningen udstrækkes til Færøerne og Grønland. De nye muligheder for færøske og grønlandske virksomheder i forhold til Vækstfondens ordninger, der forudsætter en lovændring, forventes at gælde fra juli 2015. I forhold til erhvervs-ph.d.-ordningen trådte de nye muligheder i kraft den 1. januar 2015.

4.7 Forskningsamarbejde

I december 2013 nedsatte Uddannelses- og Forskningsministeriet Forum for Arktisk Forskning med deltagelse af centrale forskningsaktører i rigsfællesskabet. Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut indgår som observatører. Uddannelses- og Forskningsministeriets Polarsekretariat står for betjeningen af forummet. Polarsekretariatet publicerede i juni 2014 en kortlægning af rigsfællesskabets polarforskning.

Forum for Arktisk Forskning gjorde i sit første år en særlig indsats for at styrke danske, færøske og grønlandske forskningsinstitutioners logistiske samarbejde. Et resultat af det arbejde er webportalen Isaaffik Arctic Gateway, der er taget i brug den 31. marts 2015 som et redskab til planlægning af polarekspeditioner for den enkelte forsker.

I første halvdel af 2015 afleverer forummet sin første årlige redegørelse til uddannelses- og forskningsministeren med anbefalinger til rigsfællesskabets arktiske forskning.

4.8 *Undervisning om Færøerne og Grønland i de danske skoler mv.*
På undervisningsområdet er der samarbejdsaftaler mellem Undervisningsministeriet og henholdsvis de færøske og grønlandske myndigheder.

Undervisningsministeriet har taget en række initiativer, der understøtter undervisning i emner om færøske og grønlandske forhold og derved også udbreder kendskabet til rigsfællesskabet. Det drejer sig bl.a. om særlige temasider på Danmarks Læringsportal, EMU.dk, der giver generelle informationer om rigsfællesskabet og fokus specifikt på Færøerne og Grønland.

Herudover drejer det sig om indsatsområdet »Undervisningsmaterialer om Grønland og Færøerne« samt det nordiske samarbejde under udlodningsmidlerne for 2015, der giver mulighed for bl.a. at søge om støtte til at udvikle undervisningsmidler om færøske og grønlandske forhold samt til projekter om fx rigsfællesskabets betydning historisk og aktuelt.

Endvidere vil der med Danmark formandskab for Nordisk Ministerråd fra 1. januar 2015 blive sat fokus på rigsfællesskabets historie og relationerne mellem de arktiske befolkninger i Nordatlantiens sektorprogrammet for uddannelse og forskning.

4.9 *Afdækning af grænsehindringer og hindringer inden for rigsfællesskabet*

Regeringen har i samarbejde med de færøske og grønlandske myndigheder iværksat et arbejde med at identificere såvel nordiske grænsehindringer som hindringer inden for rigsfællesskabet. Med nordiske grænsehindringer forstås barrierer, der påvirker mobiliteten for borgere og virksomheder mellem på den ene side Færøerne og Grønland og på den anden side de øvrige nordiske lande.

Hindringer inden for rigsfællesskabet kan være områder, hvor en forskellig retstilstand i de enkelte rigsdeler kan skabe u hensigtsmæssigheder eller hindringer, fx ved flytning mellem rigsdelerne. Ved visse hindringer kan der være behov for at arbejde for at ændre retstilstanden, mens en forskellig retstilstand på andre områder kan være velbegrundet. I forbindelse med behandlingen af beslutningsforslag B 34 i foråret 2014 blev der rejst forskellige problemstillinger, som gjorde det nødvendigt at udvide arbejdet med at identificere grænsehindringerne. Bl.a. som følge af valget til Inatsisartut i efteråret 2014 er denne proces endnu ikke afsluttet. Arbejdet forventes afsluttet i løbet af 2015 og skal danne grundlag for det videre arbejde med de enkelte problemstillinger.

Hermed slutter redegørelsen.